

Fascism

Fascism materialiseras när en grupp höjer sig över andra värden som moral, rättvisa och solidaritet. Andra värden bejakas, men fascism ställer den egna organisationen över andra värden. Fascism kan också upphöja ett värde över andra värden.

Fascism har historiskt kopplats till en nation (ett folk) och till en stat. Nationalstaten och dess egna medborgare får då högre värde än exempelvis medmännisklighet eller jämlikhet med de som inte tillhör gruppen.

Fascism är frestelse i alla organisationer och institutioner

Varje organisation (stat, företag eller förening) återskapar sig själv och sin verksamhet som värde. Detta skapar omedelbart konflikter med andra värden. Dessa konflikter gör demokrati och det politiska möjligt. De tvingar oss till beslut. Och beslut skapar nya värden och därmed konflikter.

Fascism blir en frestelse i varje organisation och grupp. Frestelsen uppstår eftersom organisationen skapar sig ett eget värde som organisationen samlar sig runt. Därför kan frestelsen inte undvikas. Organisationen kan dock motverka att det egna värdet blir fascism eller så etablerar sig fascismen samtidigt som den kamouflerar sig. Genom kamouflaget kan fascismen undvika den uttalade Fascismen. Idag tar fascism vanligtvis avstånd från Fascism.

Fascism försöker undvika konflikt

I praktiken uppstår en form av fascism när tjänstemän, anställda och andra beslutsfattare undviker de konflikter och problem som uppstår då olika värden lever sida vid sida. Att placera ett värde över andra värden är ett sätt att slippa konflikter. Fascism är alltså konfliktundvikande.

Det politiska tvingar oss att ta beslut. Besluta mellan olika värden. Fascism undviker detta. Fascism blir ett sätt att fly det politiska och ersätta det med rutin och administration. Den konsekventa underordningen till staten, organisationen, lagen eller målet blir på så sätt en antipolitik.

Fascism får liv genom små rutiner

Fascism skulle aldrig fungera som ett stort system. Fascism återskapas som svärmar av rutiner och praktiker. Det är faktiskt främst genom att bli rutin som fascism kan överleva, reproduceras. Rutiniseringen av fascism gör att själva fascismen kamoufleras. Den blir självklar, den tränger in i oss och i våra organisationer som självklarhet och sunt förnuft.

Det är avgörande för fascismen att den inte utsägs. Men när självklarheten någon gång uttrycks så fungerar det sunda förnuftet som kamouflageteknik, exempelvis med: Ja, men 'vår' välfärd! 'Vi' behöver ju ha ordning!

Fascister hotar fascismen

När grupper uttryckligen uttrycker fascism hotas fascismens nuvarande väsen: att existera som rutin, självklarhet, sunt förnuft. Kamouflaget riskerar att förlora sin utsuddande förmåga. I så fall kan fascismen inte längre undvika konflikter. Fascismen blir då trög och konfliktsökande. Den förlorar sin självklara makt. Och den riskerar därmed att trängas undan av andra värden.

Det fascistiska kamouflaget kan dock utnyttja högerpopulister för att återigen kamouflera sig själv: "Men de där extremisterna." "De idioterna fattar inte att de hotar 'vår' stat." Fascismen pekas då ut som något annat, som något utanför. På så sätt kan konturerna döljas. Och fascismen kan sjunka in i bakgrunden igen.

För att inte dra in sig i fascism får en organisation undvika att bli alltför lydig mot sig själv.

Per Herngren

2015 12 05, version 0.3

Referens

Michael Billig, *Banal nationalism*, London: SAGE Publications, 1995.